

Verwerving MQ-9 toestellen

De productielijn van de configuratie van de MQ-9 (Type A) die Nederland in gebruik heeft en wederom wil aanschaffen loopt op zijn eind alsook het contract via *Foreign Military Sales*. Daarna produceert de fabrikant een andere configuratie van dit toestel. De verwerving van de vier MQ-9 vliegtuigen met een afwijkende configuratie heeft negatieve gevolgen voor de implementatie in de huidige concepten voor operatie, instandhouding en opleiding. Nederland heeft tot uiterlijk 31 augustus aanstaande de mogelijkheid om bij het Amerikaanse MQ-9 *Program Office* vier MQ-9 toestellen te bestellen met dezelfde configuratie waarbij levering is voorzien in 2026. De huidige configuratie kan binnen de bestaande contracten ten minste een jaar eerder en tegen gunstiger financiële voorwaarden worden geleverd en biedt naar verwachting de meeste operationele voordelen.

Behoeftes

Verwerving F-35 jachtvliegtuigen

Met de eerdere bestelling van negen additionele F-35 jachtvliegtuigen (Kamerstuk 26488 nr. 452, van 8 oktober 2019) is de basis gelegd voor een derde F-35 squadron. Met de aanvulling van zes toestellen ontstaan drie volledige squadrons met in totaal 52 toestellen. Hiermee komt Defensie tegemoet aan de NAVO-doelstelling van minimaal 52 inzetbare F-35's, waarvan acht toestellen in de VS voor opleiding en training. Zo kan Nederland samen met andere Europese NAVO-landen invulling geven aan de gezamenlijke bescherming en verdediging van het Europese luchtruim. Met een volledig derde squadron is het mogelijk langdurig vier F-35's in te zetten of kortdurend acht F-35's in te zetten in één missie. Tegelijkertijd is het mogelijk om kortdurend met vier F-35's een tweede missie te bedienen. Dit is nodig om flexibel te reageren op veranderende omstandigheden.

Binnen de geluidscontouren van de vliegbases van Leeuwarden en Volkel is voldoende ruimte voorzien om de additionele vliegtuigen te accommoderen. Dit is onafhankelijk van de reactivering van Vliegbasis de Peel; daar zullen geen F-35 toestellen permanent worden gestationeerd.

Verwerving MQ-9 toestellen

Met de verwerving van vier MQ-9 vliegtuigen wordt de capaciteit verdubbeld naar acht toestellen ten opzichte van het gestelde in de A-brief van het project *Medium Altitude Long Endurance Unmanned Aerial Vehicle* (MALE UAV) (Kamerstuk 30 80 nr. 10, van 14 december 2011). Dit leidt tot verhoogde inzetbaarheid en wendbaarheid de vliegtuigen. Zo is deze capaciteit voor twee verschillende missies tegelijk inzetbaar. Met acht toestellen wordt de (maritieme) *intelligence, surveillance and reconnaissance* capaciteit van de krijgsmacht significant verbeterd. Met de uitbreiding van sensorcapaciteit kan op meerdere plekken tegelijk, boven land en boven zee, hoogwaardige informatie worden verzameld. Dit geeft een impuls aan informatiegestuurd optreden en versterkt de inlichtingenpositie van de krijgsmacht.

Kenmerken

Verwerving F-35 jachtvliegtuigen

Voor een compleet derde F-35 squadron zijn zes F-35 toestellen nodig plus de aanschaf van additionele, initieel benodigde reservedelen, speciale gereedschappen, meet- en testapparatuur en vliegtuig gebonden apparatuur. De bewapening van de F-35 vliegtuigen maakt geen deel uit van deze brief. De Tweede Kamer ontvangt in 2023 de A-brieven voor de verwerving van strategische en tactische lucht-grondbewapening van de F-35 en de A-brief *Deep strike capaciteit Air*.

Verwerving MQ-9 toestellen

In de verwervingsfase van de additionele vier MQ-9 vliegtuigen houdt Defensie rekening met de maatregelen voor aanvullende sensoren, waarbij zowel de software upgrade als hardware tijdens de productie van de vier additionele toestellen wordt meegenomen. Zoals gemeld in de DN2022 informeer ik de Tweede Kamer over deze aanvullende behoeftestellingen met de A-brieven 'Versterken MQ-9 capaciteit: *Sigint/ESM Pod*' (2022) en 'Versterken MQ-9 capaciteit: *Maritime Surveillance pod*' (2023). Voor de behoeftestelling van de bewapening van de MQ-9 ontvangt uw Kamer de separate A-brief 'Bewapening MQ-9'.

Risico's

Omdat beide behoeften een ophoging betreffen van reeds lopende verwervings-trajecten zijn de projectrisico's onveranderd.

Een specifieke risico betreft de wereldwijde toename van de vraag naar F-35 en MQ-9 toestellen waardoor er verdringingseffecten in de productie kunnen ontstaan. Voor de verwerving van de zes F-35 toestellen is het onzeker of de Nederlandse behoefte aan zes F-35 toestellen kan worden ingepast in het productieschema voor de volgende productieserie F-35's, vanwege geplande bestellingen van andere landen. Hierdoor kan de levering verder vertragen. Een tijdige bestelling alsmede het versneld aangaan van verplichtingen is een mitigerende maatregel voor dit risico.

Financiële aspecten

Met de ISB's wordt het ritme van het totale projectbudget voor de zes F-35 toestellen en de vier MQ-9 toestellen gewijzigd ten opzichte van de eerste suppletoire begroting en wordt budget versneld toegevoegd aan de begroting in plaats van met ontwerpbegroting 2023. De bijgaande commercieel-vertrouwelijk brief (BS2022015558) bevat nadere informatie over de kostenramingen van de zes F-35 en de vier MQ-9 vliegtuigen.

Vooruitblik

Zoals vermeld, ben ik voornemens de Amerikaanse overheid uiterlijk medio juli aanstaande te berichten over mijn besluit tot verwerving van de extra zes F-35 toestellen en voor eind augustus wil ik het besluit tot verwerving van de vier MQ-9 toestellen communiceren. Bij een tijdige bestelling is de levering van de zes F-35 vliegtuigen thans voorzien in 2025 en de levering van de additionele MQ-9 vliegtuigen in 2026.

Voortgang en rapportage

In de uitgangspuntennotitie (2019Z03999/2019D09255) project Verwerving F-35 van 7 maart 2019, is vastgesteld op welke wijze de ministeries van Defensie en Economische Zaken en Klimaat de Tweede Kamer informeren over de voortgang van het project. De Tweede Kamer ontvangt jaarlijks in het voorjaar de financiële verantwoording en in het najaar de voortgangsrapportage van het project Verwerving F-35.

De Tweede Kamer wordt over de voortgang van het project MALE UAV geïnformeerd via de begroting, het jaarverslag van het Defensiematerieelbegrotingsfonds, de inzetbaarheidsrapportage en het Defensie Projectenoverzicht.

De staatssecretaris van Defensie

Mr. drs. C.A. van der Maat